

DE MEST NEDSLIDTE FORTJENER OGSÅ EN VÆRDIG PENSION

Socialdemokratiets forslag til en ny
ret til tidlig folkepension

SOCIALDEMOKRATIET

“

Vi vil indføre en ny ret til
tidlig folkepension for de
mest nedslidte – og dem,
der har været længst på
arbejdsmarkedet.

Mette Frederiksen
Formand for Socialdemokratiet

VÆRDIG TILBAGETRÆKNING FRA ARBEJDSMARKEDET

Socialdemokratiet vil indføre en ny ret til tidlig folkepension.

Det skal gælde lønmodtagere, der er blevet nedslidte, og dem som har været længst tid på arbejdsmarkedet, fordi de typisk startede i en meget ung alder. De skal have mulighed for at gå tidligere på pension end andre.

Helt grundlæggende bør det være sådan i et velfærdssamfund som det danske, at man værdigt kan trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet. Det er kun rimeligt, når man i mange år har bidraget til samfundet og betalt skat. Alle fortjener gode år på pension med tid til børn, børnebørn og fritidsinteresser.

Sådan er det desværre ikke for alle i dag.

Et job som f.eks. murer, social- og sundhedsassistent, slagter, rengøringsassistent, jord- og betonarbejder, butiksassistent, pædagog eller sygeplejerske kan være hårdt. Det samme er mange andre jobfunktioner. Ja, det gælder for rigtig mange danskere, at de har et arbejde, hvor de står op meget af tiden, er få på arbejde, har tunge og skæve løft, arbejder på akkord, arbejder om natten eller udendørs i al slags vejr.

Uden deres indsats ville vi ikke have et velfungerende samfund. I det hele taget står vi på ryggen

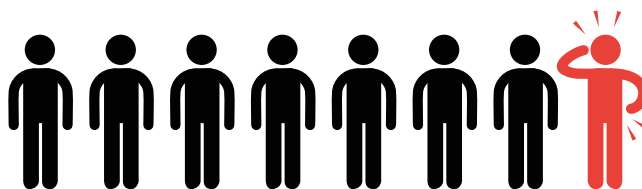
FAKTA OM NEDSLIDNING

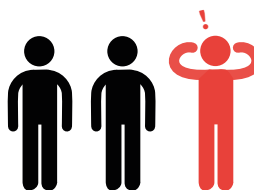
Mere end hver fjerde maler, VVS'er og bus- eller togchauffør har været syg som følge af sit arbejde.

I nogle faggrupper, som f.eks. frisører, bygge- og anlægsarbejdere, landmænd og portører, har hver anden smerter flere gange ugentligt.

Hver ottende politi- og fængselsbetjente, produktionsmedarbejdere og rengøringsassistenter oplever at være begrænset i arbejde pga. smerter.

En tredjedel af alle specialpædagoger, sosu'er og fængselsbetjente, har været udsat for fysisk vold.

Kilde: NFA, Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø

af generationer, der med slid og hårdt arbejde har bygget vores samfund op. Over årene er det gradvist lykkedes at forbedre løn- og arbejdsvilkår. Ikke mindst takket være de faglige organisationer. 8 timers arbejde. Fem ugers ferie. En løn man kan leve af. Impoverende resultater.

Men det ændrer ikke på, at der med hårde job stadig følger smerter, skader og helbredsproblemer.

Statistikkerne er deprimerende: Hver fjerde lønmodtager i fag med hårdt arbejdsmiljø er eller har været syge på grund af deres arbejde. I nogle brancher har hver anden smerter flere gange ugentligt. En større andel af faglærte og ufaglærte har begrænset arbejdsevne på grund af smerter. Et hårdt arbejdsmiljø kan komme i mange former. F.eks. svarer en tredjedel af alle specialpædagoger, sosu'er og fængselsbetjente, at de har været udsat for fysisk vold og trusler på deres arbejdsplads inden for det sidste år.

Selvom konsekvenserne altså er alvorlige, så er det ikke en problemstilling, der generelt fylder meget i den offentlige debat. Men senest har bl.a. Avisen.dk og Ekstra Bladet sat fokus på problemerne:

Mureren Christian fortæller, hvordan han må tage

Historier i bl.a. Ekstra Bladet og Avisen.dk har den seneste tid sat fokus på de mest nedslidte i vores samfund.

smertestillende medicin hver dag inden han møder på arbejde. Elektrikeren Torben har arbejdet i 45 år og kan mærke det i ryggen, knæene, nakken, skuldrene og fingrene. Sosu-assistenten Bente startede på arbejdsmarkedet allerede da hun var 16 år og dør nu med rygsmerter. Pædagogen Anette har leddegigt. Og luft-havnsarbejderen Finn fortæller om smerterne der følger af at håndtere flere tons bagage om dagen.

Historier som deres bør gøre et dybt indtryk på Christiansborg. Som partier og politikere er det os, der laver reglerne for, hvornår man kan gå på pension. Derfor har vi et særligt stort ansvar for at forholde os til det arbejdsliv, som mange danskere har.

Mennesker er forskellige. For nogle er et arbejde "bare et arbejde". For andre opsluger det alt. Der er dem, der kan blive ved at knokle løs i nærmest en uendelighed. For andre siger kroppen stop. Vi ønsker et samfund, der kan rumme os alle. Hvis man vil og kan arbejde længere, skal man selvfølgelig have muligheden for det. Men ingen skal tvinges til at arbejde, hvis de ikke kan længere. Alle fortjener en værdig tilbagetrækning.

Er man nedslidt eller startet tidligt på arbejdsmar-

“

Jeg har skrælet
gulerødder og
stegt frikadeller
i storkøkken siden
1979. Det kan
mærkes i arme,
ben og ryg.

May-Britt,
køkkenassistent

kedet, så kan det være svært at blive ved med at arbejde, indtil man kan gå på pension. Ifølge fagforeningen 3F har hvert femte af deres medlemmer forladt arbejdsmarkedet inden de fylder 60 år – enten fordi de er havnet på førtidspension eller simpelthen fordi de er døde.

Når man endelig kommer på pension – ja, så er der stor forskel på, hvor gode år man får. Hvor mange år, man får.

Der er nemlig stor forskel på, hvor længe vi hver især lever. Et eksempel: En mand på 30 år. Han har ingen uddannelse. Men han har allerede været mange år på arbejdsmarkedet. Spørger man Danmarks Statistik får han syv et halvt år mindre på pension end en mand på samme alder – bare med en lang videregående uddannelse. Så stor er uretfærdigheden stadig i vores samfund.

Den forskel i tid svarer f.eks. til, om man kun når at opleve barnebarnets konfirmation – eller om man også stolt kan være med til svendegildet eller studenterfesten. Og for mange er det også forskellen på at vågne op om morgenen og række ud efter glasset med kodimagnyler – eller at vågne op til en dag med et fuldt og energisk program.

“

I mange år har jeg lagt mursten og slæbt murer-spande. Jeg har været med til at bygge Danmark. Det sætter sine spor.

Christian, murer

Nedslidning er for mange forbundet med et fysisk hårdt arbejdsmiljø. Det ændrer imidlertid ikke på, at et hårdt psykisk arbejdsmiljø også er nedslidende.

Uanset hvorfor man bliver nedslidt – så fortjener man lige så gode senior-år som alle andre.

Syv principper for en ny ret til tidlig folkepension

Vi foreslår en ny ret til tidlig folkepension. Det er første skridt til at sikre en mere værdig tilbagetrækning. Det er et nybrud, at pensionsalderen i Danmark dermed ikke vil være ens for alle. At dem, der er nedslidte eller har været længst tid på arbejdsmarkedet, kan gå på pension tidligere end andre. Men vi synes, det er mere retfærdigt på den måde.

Det er vigtigt for os, at mennesker, der er nedslidte, eller som har været lang tid på arbejdsmarkedet, får en egentlig rettighed til at gå på pension tidligere. Det er rimeligt, når man i mange år har bidraget og gjort sit. Siden vi i 1930'erne afskaffede almisserne og i stedet gav folk ret til at få hjælp, har rettigheder – og pligter – netop været de bærende principper i udbygningen af velfærdssamfundet.

Derfor kalder vi det en ny ret til tidlig folkepension. Rettigheden skal udformes på en måde, så den

SYV PRINCIPPER FOR EN NY RET TIL TIDLIG FOLKEPENSION

1

Det skal gavne de nedslidte

Den nye rettighed målrettes de personer, som er mest nedslidte, uanset om det er fysisk eller psykisk nedslidning.

2

Det skal gælde efter et langt arbejdsliv

Den nye rettighed målrettes personer, som har været mange år på arbejdsmarkedet og som tidligt startede med at arbejde.

3

Der skal være tale om en egentlig rettighed

Derfor baseres den nye rettighed på objektive kriterier.

4

Mænd og kvinder skal have reel lige adgang

Den nye rettighed skal kunne tilfalde mænd og kvinder ligeligt, selvom de typisk har forskellige arbejdsliv. Det er helt afgørende, at perioder med barsel eller deltid ikke står i vejen for, at man kan få gavn af ordningen.

5

Det skal være muligt at blive visiteret til tidlig folkepension

Mennesker, der ikke er direkte omfattet af rettigheden, men som på anden vis er nedslidte, har nedsat arbejdsevne eller fysiske eller psykiske gener, skal kunne visiteres til tidlig folkepension.

6

Modellen skal være simpel, overskuelig og varslet i god tid

Det nye pensionssystem skal være simpelt og overskueligt for alle. Den enkelte skal varsles i god tid, så man kan nå at indrette sig efter de nye forhold.

7

Pengene skal passe

Den tidlige folkepension skal være samfundsøkonomisk ansvarlig og indenfor den ramme vi afsætter på 3 mia. kr. årligt.

rammer dem, den er tiltænkt: Nedslidte og dem, der startede tidligt på arbejdsmarkedet. Det findes der ikke nogen enkel model for – det er tværtimod kompliceret. Og uanset hvordan den endelige model bliver, så vil der være nogle, der er nedslidte, men alligevel ikke lever op til de objektive kriterier, der lægges til grund for rettigheden. De skal ikke fratages muligheden for en værdig tilbagetrækning. Derfor skal rettigheden kombineres med muligheden for, at man kan visiteres til at få tidlige folkepension.

En ny ret til tidlig folkepension skal ses som et første skridt i retningen af at sikre alle en værdig tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet. Det er således en rettighed, der løbende kan udbygges.

Den endelige model skal udarbejdes med arbejdsmarkedets parter

Det er et politisk ansvar at indføre den nye rettighed. Det vil Socialdemokratiet stille sig i spidsen for at søge opbakning til. Men hvordan modellen præcis udformes, kan og skal ikke tilrettelægges uden et tæt samarbejde med arbejdsmarkedets parter.

Det er de faglige organisationer og arbejdsgiverne, der repræsenterer hhv. de lønmodtagere, det vedrører, og deres arbejdspladser. Derfor er det også dem, der bedst kan være med til at skabe de bedste muligheder for, at man værdigt kan trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet.

Sammen med parterne skal vi blandt andet afklare, hvordan anciennitet konkret kan og skal måles i forhold til arbejdstid, aflønningsform mv. Om nedslidningstruede brancher kan indgå som et kriterie.

“

Jeg har ydet en stor indsats i ældreplejen i 46 år. Jeg har skabt en tryk hverdag og alderdom for mange danskere.

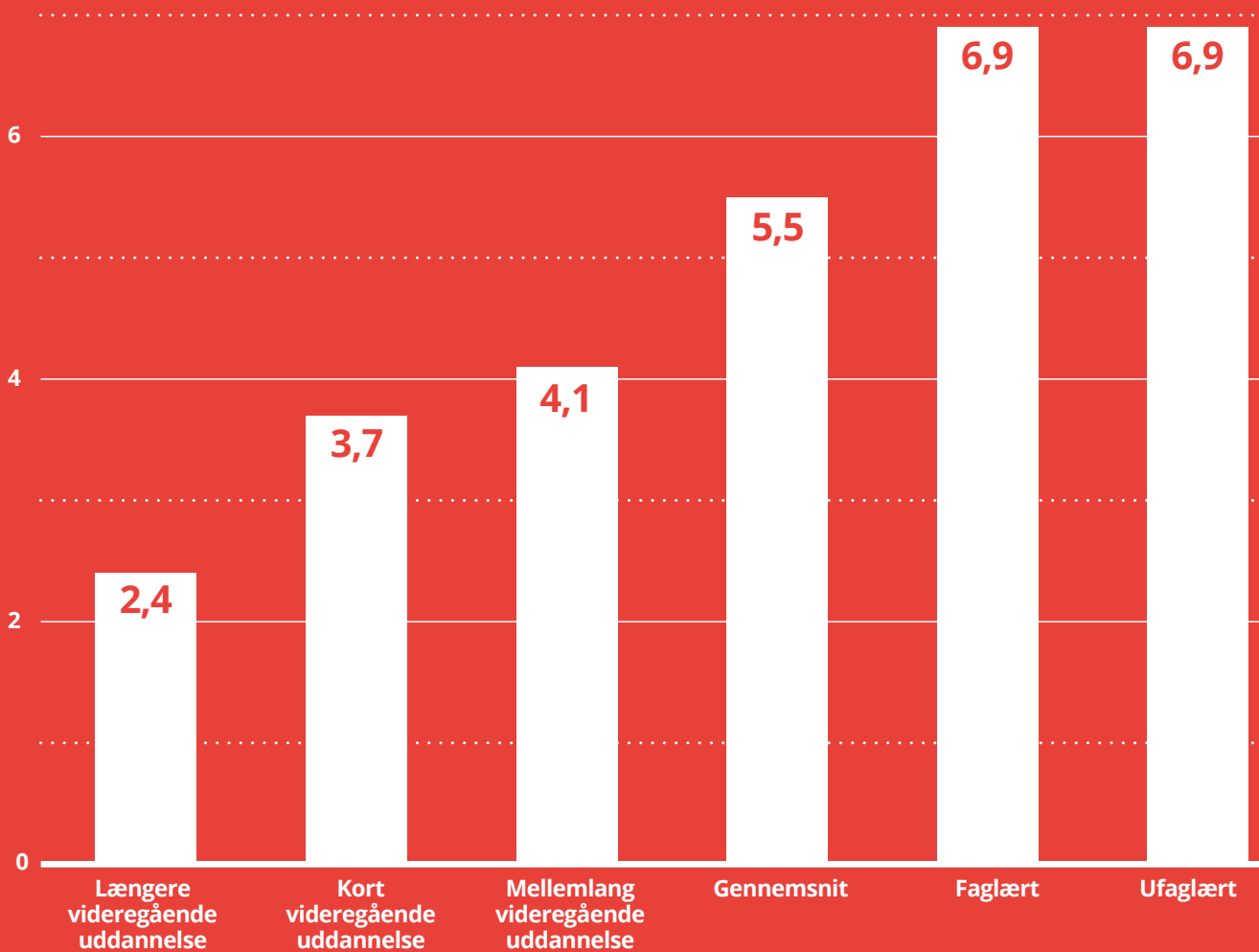
Lisbeth,
social- og sundhedshjælper

NEDSLIDNING RAMMER DE KORTUDDANNEDE HÅRDEST

Andel lønmodtagere, der er begrænset i arbejdet pga. smerter fordelt efter uddannelsesniveau.

8 pct.

Hvordan den nye rettighed bedst indrettes i forhold til arbejdsmarkedspensionerne. Og ikke mindst skal vi sikre, at mænd og kvinder, der har brug for det, får reel lige adgang til tidlig folkepension.

Arbejdsmarkedets parter har allerede i overenskomsterne taget initiativ til seniorordninger og forskellige muligheder for delvis tidlig tilbagetrækning. Om en ny ret til tidlig folkepension kan udbygges, når overenskomsterne løbende fornyes er selvsagt op til parterne at træffe beslutning om. Det afgørende for os er, at vi politisk tager det først skridt på Christiansborg ved at indføre selve rettigheden.

De facto afskaffelse af efterløn har forværret problemet

Socialdemokratiet var for mere end ti år siden med til at træffe beslutningen om, at pensionsalderen i Danmark stiger, når levealderen stiger. Velfærdsaftalen fra 2006 står vi ved. Det er naturligt, at der er en sammenhæng mellem levealderen og hvornår, man kan gå på pension. Og samtidig var det en aftale, der i den grad fremtidssikrede dansk økonomi. Det betyder, at vi nu har et såkaldt økonomisk råderum. Som vi først og fremmest gerne vil bruge på at udbygge vores velfærd.

Når vi gik med til aftalen dengang skyldtes det også, at efterlønnen blev bevaret. Netop for at tage højde for, at levealderen er meget forskellig, var det vigtigt for os, at særligt ufaglærte og faglærte havde mulighed for at trække sig tidligere tilbage ved at gå på efterløn i op til fem år før pensionsalderen.

Men i 2011 afskaffede Lars Løkke Rasmussen de

“

I 2011 afskaffede Lars Løkke Rasmussen de facto efterlønsordningen med støtte fra Dansk Folkeparti og de Radikale. Det flertal var intakt efter folketingsvalget, og derfor stod beslutningen ikke til at ændre.

facto efterlønsordningen med støtte fra Dansk Folkeparti og de Radikale. Det flertal var intakt efter folketingsvalget, og derfor stod beslutningen ikke til at ændre. Det var "mandaternes logik", som ramte os dengang. Danskerne havde sammensat Folketinget på en måde, der nok gav en ny regering – men hvor der samtidig var et flertal for at gennemføre forringelserne af efterlønnen.

Det er vores håb, at konsekvenserne nu står mere tydeligt for de politikere, der ikke dengang lyttede til advarslerne fra os, de faglige organisationer og fra alle de almindelige mennesker, der råbte vagt i gevær. Det er uholdbart, at pensionsalderen stiger for alle uanset job og helbred.

Særligt når de ordninger, der trods alt var tiltænkt at hjælpe – som seniorførtidspension – ikke virker efter hensigten. Det ses bl.a. ved, at langt færre end forventet har fået gavn af ordningen.

Det har regeringen ikke gjort noget ved. Til gengæld har de forsøgt at fremrykke stigningen i pensions-

alderen endnu mere – for at finansiere markante lettelser af topskatten. Det lykkedes os heldigvis at forhindre det.

En mere ambitiøs indsats for arbejdsmiljøet

Behovet for en langt mere omfattende og ambitiøs politisk indsats for at skabe et bedre arbejdsmiljø bliver på ingen måde mindre af en ny ret til tidlig folkepension. For uanset, hvornår man har mulighed for at gå på pension, skal det være sådan i Danmark, at man kan gå på arbejde uden at blive syg – hverken fysisk eller psykisk. Derfor skal vi være langt bedre til at opdage og bekæmpe dårligt arbejdsmiljø. Nye generationer skal ikke havne med de samme problemer, som deres forældre og bedsteforældre har i dag.

Ny teknologi kan aflaste nogle af de tunge løft. Hårde straffe og en mere effektiv kontrol kan have effekt over for de virksomheder, der ikke tager arbejdsmiljøet alvorligt. Arbejdstilsynet skal styrkes. Men vi må have større ambitioner. Sammen med landets arbejdsgivere og faglige organisationer vil Socialdemokratiet drøfte, hvordan arbejdsmiljøindsatsen kan forbedres yderligere.

Det gælder også det psykiske arbejdsmiljø. I den tid, vi lever i, er der ikke mindst brug for, at vi bedre kan håndtere det grænseløse arbejde, stress, for store arbejdsmængder og uklare krav. Og så har vi

VIDSTE DU?

- At Danmark i 2050 får verdens højeste pensionsalder?
- At under ¼ af alle dagpengeforsikrede indbetaler til efterløn – før 2009 var det næsten ¾.
- At efterlønnen for mange ikke er et reelt alternativ på grund af skrappe modregningsregler.

voksende problemer med vold og trusler mod særligt offentligt ansatte.

Ingen danskere skal blive syge eller nedslidte af at passe deres arbejde.

Ligesom det skal være sådan, at man ikke bliver en udsat medarbejder, blot fordi man runder de 60 år. Mange vil gerne arbejde, men måske på nedsat tid. Spørgsmålet er, om mulighederne for det er gode nok?

Omvendt kan nok så gode seniorordninger og et nok så godt arbejdsmiljø næppe ændre på, at nogle vil blive nedslidte. Nogle kan ikke arbejde mere. Og nogle vil simpelthen bare få rigtig mange år på arbejdsmarkedet, fordi de startede i en meget ung alder – tidligere end andre.

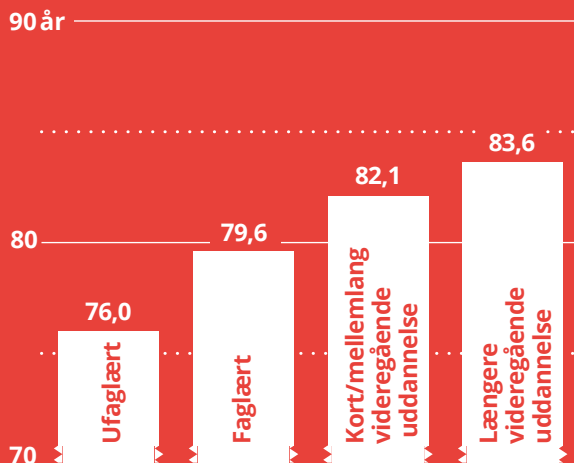
Bidrag fra banker og højere skatter på boligspekulanter skal finansiere ny rettighed

For samfundsøkonomien er det dyrt at give nogle grupper mulighed for at trække sig tidligere tilbage fra arbejdsmarkedet. Fordi færre dermed står til rådighed for arbejdsmarkedet. Men prisen for den enkelte nedslidte lønmodtager er endnu større, hvis vi ikke gør noget.

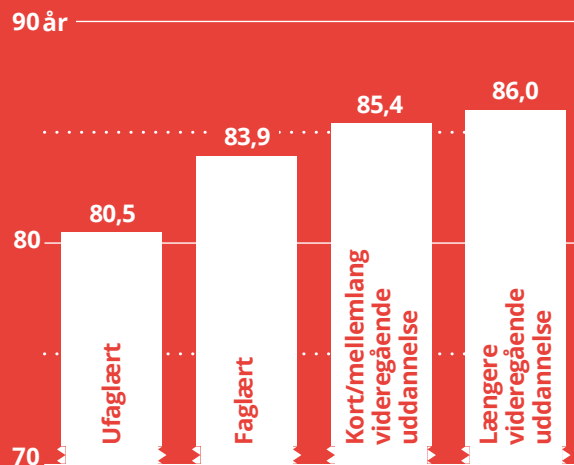
Vi afsætter 3 mia. kr. årligt til at finansiere den nye rettighed. Dermed har rettigheden ikke samme omfang som efterlønnen, som man vel at mærke også

UFAGLÆRTE LEVER KORTEST

Forventet middellevetid for 30-årige **mænd** fordelt på uddannelse.

Forventet middellevetid for 30-årige **kvinder** fordelt på uddannelse.

Kilde: Danmarks Statistik

“

Uanset hvornår man har mulighed for at gå på pension, skal det være sådan i Danmark, at man kan gå på arbejde uden at blive syg – hverken fysisk eller psykisk.

selv skulle betale ind til. Vi ønsker en mere målrettet indsats, som hjælper dem med det største behov for en tidlig tilbagetrækning.

Finansieringen består af to elementer:

1,5 mia. kr. finansieres - som vi tidligere har foreslået - ved blandt andet at fjerne muligheden for, at virksomheder kan fratække meget store lønninger og tilbagerulle skattelettelsen på meget høje aktieindkomster. De resterende elementer i denne del af finansieringen fremgår af vores udspil "Danmark er for lille til store forskelle".

1,5 mia. kr. finansieres ved at indføre et ekstra samfundsbidrag fra den finansielle sektor. Det kan f.eks. være i form af en særlig skat på meget store overskud som følge af overdreven spekulation. Eller det kan være i form af en balanceskat, der vil ramme de finansielle institutioner, som pumper deres investeringer op gennem låntagning.

Samlet set er der tale om en meget målrettet finansiering, der ikke rammer almindelige lønmodtagere. Ligesom det er rimeligt, at den finansielle sektor

“

Mine kolleger og jeg laster 66.000 kufferter om året pr. mand. Vi har bogstaveligt talt løftet vores del af byrden.

Finn, lufthavnsarbejder

bidrager mere. Alene i 2017 var overskuddene i den danske banksektor på omkring 30 mia. kr. – efter skat vel at mærke.

Den nye rettighed er en reform, der udbygger vores velfærdssamfund

Der var engang, hvor reformer handlede om at udbygge det danske velfærdssamfund og give borgerne flere rettigheder. At give flere del i muligheder og opsving. F.eks. var det Socialdemokratiet, der i sin tid stod i spidsen for at indføre folkepensionen, der i dag sikrer alle et grundlag at leve for, efter man er holdt op med at arbejde.

Men i særligt de sidste 10 år har vi vænnet os til, at reformer typisk betød forringelser. Sammen med finanskrisen og senest skandalerne i banker og problemerne i SKAT har det udfordret vores samfundskontrakt. Og medført en stigende bekymring for fremtiden. Er vores samfund så stærkt, som vi troede? Bliver velfærden bedre? Går vores børn en bedre fremtid i møde, end vi selv har haft?

Kort sagt: Holder den danske samfundsmodel stadig?

Det er vi selv med til at afgøre. Vi har muligheden nu: Dansk økonomi er sund. Med politisk vilje til at prioritere nye indtægter kan vi udbygge vores samfundsmodel igen. Med bedre velfærd og flere muligheder for den enkelte.

Det handler denne reform om. En ny ret til tidlig folkepension. Så alle får en værdig tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet.

FØLG MED

FACEBOOK.COM/SOCIALDEMOKRATIET

@SPOLITIK

@SOCIALDEMOKRATIET

SOCIALDEMOKRATIET.DK

SOCIALDEMOKRATIET

SOCIALDEMOKRATIET · VESTER VOLDGADE 96, 1552 KØBENHAVN V · TELEFON 72 300 800